

نخستین طبیب ایرانی که نام قرنطینه را مطرح نمود؟

۳۰ خرداد ۱۴۰۳ ساعت ۱۲:۳۵

از جمله آگاهی‌های جدیدی که از دید حکیم موسی ساوجی دورنماند، اقدامات طبای فرنگی در جلوگیری از سرایت طاعون و سایر امراض واگیر به دیگر مناطق بود. وی صادقانه اذعان می‌دارد که این اقدامات و تدابیر را، که توسط طبای «روم و افرنج» وضع شده بود، از آنان آموخته است.

بررسی متون پزشکی ایران در عصر قاجار نشان می‌دهد، نخستین طبیب ایرانی که به طرح نام «قرنطینه» و سطوح و قواعد آن به شکل علمی پرداخته، «حکیم موسی ساوجی» بوده که در سال ۱۲۶۲ هـ.ق، چندین سال قبل از گذاردن «قاعده کرانتین» به دست امیر کبیر، به این کار همت گمارده است. معلوم نیست چرا مفاد مطالب کتاب وی مورد غفلت واقع شده است. بنا به خاطره‌ای که حکیم موسی ساوجی در رساله طبی خود نقل کرده، اودر سال ۱۲۵۳ هـ.ق، برای انجام مناسک حج از راه شام به این منطقه رفته است اما به دلیل بروز درگیری بین سلطان عثمانی و حاکم مصر، از سفر حج بازمانده و به ناچار مدتی در آنجا به کار طبابت پرداخته و به مقتضای حرفه طبابت، با پزشکان اروپایی حشر و نشر پیدا کرده است. از جمله آگاهی‌های جدیدی که از دید حکیم موسی ساوجی دورنماند، اقدامات طبای فرنگی در جلوگیری از سرایت طاعون و سایر امراض واگیر به دیگر مناطق بود. وی صادقانه اذعان می‌دارد که این اقدامات و تدابیر را، که توسط طبای «روم و افرنج» وضع شده بود، از آنان آموخته است. شاید حکیم موسی ساوجی اولین فردی باشد که واژه «کرانتین» را در ادبیات فارسی به شکل لاتینی آن و نه ترکی (قرنطینه) به کار برده باشد. مطابق این روش، قرنطینه در دو سطح شهری و سطح خانگی اجرا شده است. هر یک از سطوح نیز، دارای پروتکل‌هایی بودند که باید مو به مو اجرا می‌شدند تا از سرایت بیماری‌های واگیر مثل طاعون و وبا جلوگیری کنند. وی اجرای سطح دوم را برای جلوگیری از امراض مسری، سودمندتر می‌داند.

منبع: هدایتی، سید جواد، تاریخ پزشکی معاصر ایران (از تاسیس دارالفنون تا انقلاب اسلامی). تهران: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، ۱۳۸۱، ص ۷۸

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/49684/نمود-مطرح-قرنطینه-نام-ایرانی-طبیب-نخستین/>